

Landskapsregeringen

Dnr ÅLR 2018/1747

PB 1060
22111 Mariehamn

Utlåtande över landskapsregeringens lagförslag om reform av kommunstrukturen

Övergripande kommentarer

Kommunstyrelsen i Kumlinge har anordnat tre medborgarmöten angående lagförslaget om reform av kommunstruktur. Sammantaget finns bland en del av invånarna en kritik mot reformen i sin helhet men framförallt finns en utbredd uppfattning att landskapsregeringen under reformprocessen inte tar till sig av de synpunkter som framförs. För många invånare ter det sig mer naturligt att Kumlinge går ihop med Brändö än med hela skärgården. Det har också framförts att Föglö har helt andra verksamhetsbetingelser än den skärgård som inte ligger på pendlingsavstånd från Mariehamn och således kanske hör hemma i en annan kommun än skärgårdskommunen.

Kommunstyrelsen har också samlat in synpunkter från kommunens nämnder. Dessa kan sammanfattas som att nämnderna ser en hel del potentiella fördelar men även vissa hot med kommunsammanslagningar.

Vidare har elevrådet vid Kumlinge skola hörts i frågan. Ingen entydig åsikt framkom men generellt upplever skolungdomarna att det vore bra att vara del i ett större sammanhang och kan se fördelar med tätare samarbete med andra högstadium.

Om man lyckas behålla den fungerande flexibla småskaligheten och samtidigt dra nytta av samordningsfördelar och ökad stabilitet så kan man få det bästa av de båda världarna småskalighet och storskalighet. Om detta är möjligt och vad som då är den "bästa lösningen" vet dock ingen i nuläget. Däremot kommer det med stor sannolikhet att utkristallisera sig då kommunindelningsutredningen, med trafiken som viktigt ämne, framskrider.

Kumlinge vill därmed höja ett varningens finger och påpeka att **en kommunreform också kan bli negativ för skärgårdskommunerna om man inte anpassar lagen för att möjliggöra att ta till sig av det som kommunindelningsutredningen kommer fram till.** Det skall inte uteslutas att utredningen kan komma fram till att det mest ändamålsenliga är att dela skärgården i två kommuner och att då vara låst i en lagtext som kräver en enda skärgårdskommun vore olyckligt. **Det kommer heller inte att vara positivt med en enda skärgårdskommun om inte trafiken utökas med nya linjedragningar och tätare turer.**

Kumlinge kommun delar således landskapsregeringens uppfattning att en kommunreform **kan vara positiv** för skärgårdskommunerna men menar att **förslaget inte kan accepteras i sin nuvarande form.**

Kumlinge kommun har inte någon akut kris. Kommunen har bäst försörjningskvot av skärgårdskommunerna, tillsammans med Föglö bästa skolelevprognosen och högre andel småbarn än tre av de övriga kommunerna. Kommunens ekonomiska nyckeltal är goda: soliditet 68%, årsbidrag nära 1000 euro/invånare, snabbt minskande lånebörda. Kumlinge kommun är en kommun med positiv framåtrörelse och relativt sett ökande andel unga familjer. **Samarbete och samgång är alltså inte något som Kumlinge ser som "en sista utväg" utan i så fall en möjlighet att utvecklas.**

Kumlinge kommun

Detaljerade kommentarer

I motiveringarna står på sidan 5 att "Arbetsmarknadsregioner och kommuner ska närma sig varandra". Med detta menas att kommuner gärna kan bli större så länge de fortfarande i sin helhet tillhör samma arbetsmarknad. I praktiken är arbetsmarknaden ofta större än en kommun, man kan ju t.ex. arbeta i Mariehamn och bo i Geta. För skärgårdens del skapar man med förslaget en kommun som sträcker sig över åtminstone två arbetsmarknadsregioner. **Skall man kunna bo i Kökar och arbeta i Brändö måste något drastiskt ändras i infrastrukturen.**

I motiveringarna står på sidan 24 att "Landskapsregeringen kommer tillsammans med kommunerna att medverka till de trafiklösningar som krävs för att skärgårdskommunen ska fungera." Redan i september 2017 påtalade Kumlinge, Kökar och Sottunga i en gemensam skrivelse behovet av att **skärgårdskommunerna får utforma trafiken**, inte anpassa sig till trafiken. Detta är lika sant idag; den nya skärgårdskommunen ska inte behöva anpassa sin organisation efter trafiken utan ska få bestämma hur den vill organisera sig och därefter ska landskapet leverera denna trafik. **Det är viktigt att det framkommer ännu tydligare i lagförslaget vad landskapets trafikåtagande innebär.**

I motiveringarna står på sidan 5 att landskapsandelarna inte bör utgöra mer än 30% av en kommuns intäkter. **Detta är inte applicerbart på skärgården idag och kommer heller inte att gå att applicera i framtiden.** De rörliga kostnaderna är få i förhållande till de fasta och driften av samhällsservice nödvändigtvis dyrare i skärgården än på fasta Åland. Vore detta ett absolut krav så skulle man behöva förbjuda bosättning i skärgården. Alltså kan det heller inte användas som argument för att slå ihop skärgården.

Gällande representation i den nya kommunen vill Kumlinge att landskapsregeringen utreder hur man kan ändra så att lagarna tillåter nya former av regelstyrd representativitet i de valda organen. **Exempelvis bör man tillåta valsysteem med platser i fullmäktige vikta för olika områden och att förvaltningsstadgan bestämmer att nämnder ska tillsättas med representanter från olika kommundelar.**

I lagtexten 1§ reformlagen sidan 53 står att ett syfte med reformen är "att förenhetliga samhällsstrukturen". En poäng med kommunalt självstyre är att kommunen själv prioriterar inom lagens ramar. **Landskapet bör inte ha som ambition att likrikta.**

I lagtexten 3§ reformlagen sidan 53 står att kommunerna måste gå ihop i en bestämd konstellation. Den kommunindelingsutredning som nu är påbörjad avseende skärgården baserar sig på nu gällande kommunindelingslag. Enligt den skall utredningen utreda förutsättningarna för samgång enligt punkt 1-4 i dess 3§. I uppdragets natur ligger att även titta på alternativa konstellationer om de bedöms mer ändamålsenliga enligt sagda punkter. Det vore alltså synnerligen kontraproduktivt att redan nu, utan att invänta kommunindelingsutredningen, lagstifta om en specifik kommunstruktur. **Lagen måste utformas så att den framtida kommunstrukturen baseras på vad som kommer fram i kommunindelingsutredningen.**

Kumlinge föreslår och förväntar sig därför att man ändrar texten i 3§ till "[...] indelas i tre samarbetsområden inom vilka kommunerna senast den 1 januari 2022 skall gå samman i **den eller de konstellationer som enligt en kommunindelingsutredning bedöms mest ändamålsenligt.**" En konsekvens av denna ändring är att även 23§ måste ändras så att grunddelen i samgångsstödet fördelas proportionellt mot invånarantal om kommuner inom ett samarbetsområde går ihop i mer än en konstellation. Med fördel läggs följande mening till det andra stycket i 23§:
"Om samarbetsområdet resulterar i fler än en ny kommun skall grunddelen fördelas proportionellt mot invånarantal i de nya kommunerna."

Kumlinge kommun

Christian Dreyer
kommundirektör

Gun-Mari Lindholm
kommunstyrelsens
ordförande

Mia Hanström
kommunfullmäktiges
vice ordförande

Postadress
Kommunkansliet
Kumlingevägen 323b
22820 Kumlinge

Epost
kansli@kumlinge.ax

Telefon
(018) 622400

www
www.kumlinge.ax